הגדת הוֹר וָדוֹר

הוּא הָיָה אוֹמֵר:
בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא
בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת
בֶּן עֶשֶׂר לַמִּשְׁנָה
בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַתַּלְמוּד
(אבות ה׳, כא)

מקרא

ארבעת הבנים
עשר מכות
מקרא ביכורים
קריאת הלל המצרי
והלל הגדול

משנה

משנה פסחים פ״י
נוסח הירושלמי

תלמוד מדרש

תלמודים ותוספתא
מדרשי הלכה
מדרש ארבעת הבנים

גאונים וראשונים

סימני ההגדה
הא לחמא עניא
חסל סידור פסח
משנת הרמב״ם

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם

(משנה פסחים י׳, ה)

ההגדה של פסח נועדה ללוות את ישראל בליל הסדר ביושבם להלל ולהודות לה׳ על יציאת מצרים. ההגדה המצויה כיום בידינו מכילה מקורות מתקופות שונות בחיי האומה. על מנת להבין את ההגדה על רבדיה השונים — יש להתבונן במבנה הפנימי שלה בהתאם למקורות השונים לתקופותיהם.

בהגדה זו השתדלתי להציג את המקורות השונים באופן ברור ונאה לפי סדר הלימוד שנקבע במשנה מסכת אבות (ה׳, כא): מקרא, משנה ותלמוד ובתוספת המקורות מתקופות יותר מאוחרות. המקורות מוצגים בהגדה בהתאם לצבעים שבמקרא הסימנים שלמעלה. המקורות היסודיים עליהם מושתת סדר ההגדה הם: פרשת ביכורים (דברים כ״ו), הלל המצרי (תהלים קי״ג–קי״ח) והלל הגדול (תהלים קל״ה–קל״ו), ופרק עשירי במשנת מסכת פסחים. מקורות אלו מובלטים ברקע צבעוני כהה מאחוריהם על מנת לזהות את השלד המבני של ההגדה.

שם ההגדה – הוֹר וָדוֹר – משקף את מהותה – חובת סיפור ההגדה בְּכָל הוֹר וָדוֹר (לפי המשנה), רבדיה הרבים של ההגדה שכל הוֹר וָדוֹר עיצב לפי אופיו ומפגש הדורות בליל הסדר בְּכָל הוֹר וָדוֹר.

המקור המרכזי עליו מושתתת ההגדה הוא הפרק האחרון במשנת מסכת פסחים, ולכן הוא מובא בפתחה של ההגדה (טור ב). ליד נוסח המשנה מצויינים סימני הסדר המעצבים את מבנה ההגדה (״קדש ורחץ...״). לאחר מכן מובא נוסח ההגדה המלא (טורים ג–י) בהדגשת רבדיו השונים.

בצידה האחורי של ההגדה מוצגים מקורות חשובים להבנת ההגדה על רבדיה השונים:
מקורות ארכיאולוגיים ותמונות ממצרים העתיקה הנוגעים לסיפור יציאת מצרים.
פרשת ביכורים (דברים כ״ו) שהמשנה בחרה בה למדרש ההגדה (פסחים פ״ה מ״ד).
עשר המכות – מבנה ומשמעות.
מזמורי הלל המצרי.
ארבעת הבנים – על פי פשוטו של מקרא ועל פי מדרש חז״ל.
׳הלל המצרי׳ ו׳הלל הגדול׳ כתבנית להגדה של פסח.

פירוש מפורט למבנה ההגדה ונושאים שונים העולים ממנה, הכולל מצגות, הרצאות ועזרי לימוד, ניתן למצוא באתר www.tefilah.org. לנוחותכם, הפניות לעיונים והרחבות שבאתר על חלקים שונים מההגדה פזורים לאורך הגדה זו.
הערות והצעות ניתן לשלוח לדוא״ל b.gesund@tefilah.org

בברכת לימוד פורה וחג שמח
בני גזונדהייט

הגדת המשנה
(מסכת פסחים פרק י')

סימני הסדר

מתחיל בגנות

(א) עַרְבֵי פְּסָחִים סָמוּךְ לַמִּנְחָה, לֹא יֹאכַל אָדָם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ.
וַאֲפִלּוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיָּסֵב.
וְלֹא יִפְחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבָּעָה כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, וַאֲפִלּוּ מִן הַתַּמְחוּי:



(ב) מָזְגוּ לוֹ כּוֹס רִאשׁוֹן,
בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן.
וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם:

קַדֵּשׁ



וּרְחַץ

כַּרְפַּס

יַחַץ



(ג) הֵבִיאוּ לְפָנָיו – מְטַבֵּל בַּחֲזֶרֶת עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְפַרְפֶּרֶת הַפַּת.
הֵבִיאוּ לְפָנָיו מַצָּה וַחֲזֶרֶת וַחֲרֹסֶת וּשְׁנֵי תַבְשִׁילִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲרֹסֶת מִצְוָה.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מִצְוָה.
וּבַמִּקְדָּשׁ הָיוּ מְבִיאִים לְפָנָיו גּוּפוֹ שֶׁל פֶּסַח:



(ד) מָזְגוּ לוֹ כּוֹס שֵׁנִי וְכָאן הַבֵּן שׁוֹאֵל אָבִיו. וְאִם אֵין דַּעַת בַּבֵּן אָבִיו מְלַמְּדוֹ
מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה	הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה.
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת	הַלַּיְלָה הַזֶּה מָרוֹר.
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בָּשָׂר צָלִי שָׁלוּק וּמְבֻשָּׁל	הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ צָלִי.
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מַטְבִּילִין פַּעַם אַחַת	הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים.

וּלְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁל בֵּן, אָבִיו מְלַמְּדוֹ.

מַתְחִיל בִּגְנוּת וּמְסַיֵּם בְּשֶׁבַח — **רב** "עבדים היינו" | **שמואל** "מתחילה עובדי עבודה זרה"

וְדוֹרֵשׁ מ"אֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי" (דברים כ"ו, ה) עַד שֶׁיִּגְמוֹר כָּל הַפָּרָשָׁה כֻּלָּהּ:

(ה) רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ,
וְאֵלּוּ הֵן: **פֶּסַח, מַצָּה, וּמָרוֹר:**
פֶּסַח – עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַמָּקוֹם עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם.
מַצָּה – עַל שׁוּם שֶׁנִּגְאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם.
מָרוֹר – עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם.
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר:
וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם (שמות י"ג, ח).
לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִין לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבֵּחַ, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדֵּר, לְבָרֵךְ, לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס,
לְמִי שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים הָאֵלּוּ:
הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה.

וְנֹאמַר לְפָנָיו: הַלְלוּיָהּ: (תהלים ק"ג, א).

(ו) עַד הֵיכָן הוּא אוֹמֵר?
בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עַד "אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה" (תהלים ק"ג, ט).
וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: עַד "הַלְמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם" (תהלים ק"ד, ח).

רָחְצָה

מוֹצִיא

מַצָּה

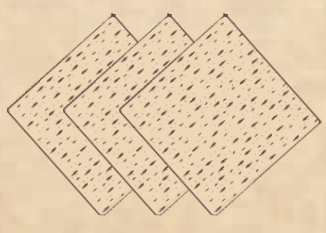
מָרוֹר

כּוֹרֵךְ

שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ

צָפוּן









וְחוֹתֵם בִּגְאֻלָּה.
רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ וְגָאַל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְלֹא הָיָה חוֹתֵם.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כֵּן ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אֲחֵרִים
הַבָּאִים לְקָרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירֶךָ וְשָׂשִׂים בַּעֲבוֹדָתֶךָ
וְנֹאכַל שָׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים כו', עַד בָּרוּךְ אַתָּה ה' גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

כּוֹסוֹת

(ז) מָזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁלִישִׁי – מְבָרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ.
רְבִיעִי – גּוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהַלֵּל וְאוֹמֵר עָלָיו בִּרְכַּת הַשִּׁיר.
בֵּין הַכּוֹסוֹת הַלָּלוּ, אִם רוֹצֶה לִשְׁתּוֹת – יִשְׁתֶּה.
בֵּין שְׁלִישִׁי לִרְבִיעִי – לֹא יִשְׁתֶּה:





(ח) אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן.
יָשְׁנוּ מִקְצָתָן – יֹאכְלוּ, כֻּלָּן – לֹא יֹאכְלוּ.
רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִתְנַמְנְמוּ – יֹאכְלוּ, נִרְדְּמוּ – לֹא יֹאכְלוּ:

מסיים בשבח

(ט) הַפֶּסַח אַחַר חֲצוֹת – מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם, הַפְּגוּל וְהַנּוֹתָר – מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם.
בֵּרַךְ בִּרְכַּת הַפֶּסַח – פָּטַר אֶת שֶׁל זֶבַח, בֵּרַךְ אֶת שֶׁל זֶבַח – לֹא פָטַר אֶת שֶׁל פֶּסַח, דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לֹא זוֹ פוֹטֶרֶת זוֹ, וְלֹא זוֹ פוֹטֶרֶת זוֹ:

הכנות לפני החג

בְּדִיקַת חָמֵץ

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בִּעוּר חָמֵץ.

כָּל חֲמִירָא וַחֲמִיעָה דְּאִכָּא בִּרְשׁוּתִי דְּלָא חֲמִתֵּהּ וּדְלָא בְעַרְתֵּהּ וּדְלָא יְדַעְנָא לֵהּ לִבָּטֵל וְלֶהֱוֵי הֶפְקֵר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

בִּעוּר חָמֵץ

כָּל חֲמִירָא וַחֲמִיעָה דְּאִכָּא בִּרְשׁוּתִי דַּחֲזִתֵּהּ וּדְלָא חֲזִתֵּהּ דַּחֲמִתֵּהּ וּדְלָא חֲמִתֵּהּ דְּבַעַרְתֵּהּ וּדְלָא בְעַרְתֵּהּ לִבָּטֵל וְלֶהֱוֵי הֶפְקֵר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

עֵרוּב תַּבְשִׁילִין

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב.

בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לַאֲפוּיֵי וּלְבַשּׁוּלֵי וּלְאַטְמוּנֵי וּלְאַדְלוּקֵי שְׁרָגָא וּלְתַקָּנָא וּלְמֶעְבַּד כָּל צָרְכָּנָא, מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבַּתָּא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת.

קערת הסדר



הסימנים של הסדר

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה



הִנְנִי מוּכָן וּמְזוּמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס רִאשׁוֹנָה מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

לשבת: וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי: וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת: (בראשית א׳, לא–ב׳, ג)

סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי: בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַתִּתֶּן לָנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת: שַׁבָּתוֹת לְמְנוּחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם (לשבת: הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ (לשבת: בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים (לשבת: וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ (לשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ מְקַדֵּשׁ (לשבת: הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

במוצאי שבת

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

קודם אכילת הכרפס מביאים מים ונוטלים ידים בלי ברכה

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

מטבילים כרפס במי מלח ומברכים

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

עורך הסדר פורס את המצה האמצעית שבקערה לשני חלקים

בִּבְהִילוּ יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

מגביהים את הקערה ומתחילים באמירת ההגדה

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם.
כָּל דִּכְפִין – ייֵתֵי וְיֵכוֹל, כָּל דִּצְרִיךְ – ייֵתֵי וְיִפְסַח.
הָשַׁתָּא – הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה – בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל.
הָשַׁתָּא – עַבְדֵי, לְשָׁנָה הַבָּאָה – בְּנֵי חוֹרִין:

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה — הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה:
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת — הַלַּיְלָה הַזֶּה מָרוֹר:
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ פַּעַם אֶחָת — הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים:
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין מְסֻבִּין — הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין:

ע״פ שיטת שמואל (פסחים קטז.)

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַיּוֹצִיאֵנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה (דברים ו׳, כא) וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם – הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים כֻּלָּנוּ זְקֵנִים כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה – מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם. וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם – הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח:

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: רַבּוֹתֵינוּ, הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת עַד שֶׁדְּרָשָׁהּ בֶּן זוֹמָא. שֶׁנֶּאֱמַר: לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ (דברים ט״ז, ג). יְמֵי חַיֶּיךָ – הַיָּמִים, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ – הַלֵּילוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יְמֵי חַיֶּיךָ – הָעוֹלָם הַזֶּה, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ – לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ (משנה אבות פ״א מ״ה):

בָּרוּךְ הַמָּקוֹם, בָּרוּךְ הוּא, בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בָּרוּךְ הוּא (משנה סוף מידות פ"ה מ"ד):

כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תוֹרָה:
אֶחָד חָכָם וְאֶחָד רָשָׁע וְאֶחָד תָּם וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל (מכילתא פ' בא, ירושלמי פסחים פ"י ה"ד):

חָכָם – מַה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם (דברים ו', כ)? וְאַף אַתָּה אֱמָר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח: אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן (סוף משנה פסחים פ"י מ"ח):

רָשָׁע – מַה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם (שמות י"ב, כו)? לָכֶם – וְלֹא לוֹ, וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל – כָּפַר בָּעִקָּר. וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו, וֶאֱמָר לוֹ: בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם (שמות י"ג, ח), לִי – וְלֹא לוֹ, אִלּוּ הָיָה שָׁם – לֹא הָיָה נִגְאָל:

תָּם – מַה הוּא אוֹמֵר? מַה זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים (שמות י"ג, יד):

וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל – אַתְּ פְּתַח לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם (שמות י"ג, ח):

יָכוֹל מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ? תַּלְמוּד לוֹמַר בַּיּוֹם הַהוּא (שמות י"ג, ח). אִי בַּיּוֹם הַהוּא. יָכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם. תַּלְמוּד לוֹמַר בַּעֲבוּר זֶה (שמות י"ג, ח). בַּעֲבוּר זֶה לֹא אָמַרְתִּי, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ מַצָּה וּמָרוֹר מֻנָּחִים לְפָנֶיךָ (מכילתא פ' בא):

ע"פ שיטת רב (פסחים קטז.)

מִתְּחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ. וְעַכְשָׁו קֵרְבָנוּ הַמָּקוֹם לַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וָאוֹלֶךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן וָאַרְבֶּה אֶת זַרְעוֹ וָאֶתֶּן לוֹ אֶת יִצְחָק: וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם (יהושע כ"ד, ב–ד):

בָּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חִשַּׁב אֶת הַקֵּץ לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל (בראשית ט"ו, יג– יד):

מכסים את המצות ומגביהים את הכוס

וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם:

מדרש פרשת ביכורים

צֵא וּלְמַד מַה בִּקֵּשׁ לָבָן הָאֲרַמִּי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁפַּרְעֹה לֹא גָזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלָבָן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כ"ו, ה על פי מדרש תנאים לספר דברים פ' כ"ז):

אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב: (דברים כ"ו, ה)

וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה אָנוּס עַל פִּי הַדִּבּוּר.

וַיָּגָר שָׁם מְלַמֵּד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלָּא לָגוּר שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ כִּי אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי כָבֵד הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן (בראשית מ"ז, ד).

בִּמְתֵי מְעָט כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיְמָה וְעַתָּה שָׂמְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב (דברים י', כב).

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצֻיָּנִים שָׁם:

גָּדוֹל עָצוּם כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם (שמות א', ז).

וָרָב כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתָּבֹאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים: שָׁדַיִם נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמֵּחַ וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה: וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי (יחזקאל ט"ז, ז–ו).

וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: (דברים כ"ו, ו)

וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ (שמות א', י).

וַיְעַנּוּנוּ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם: וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס (שמות א', יא).

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ (שמות א', יג).

וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ: (דברים כ"ו, ז)

וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה (שמות ב', כג).

וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קֹלֵנוּ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב (שמות ב', כד).

וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ זוֹ פְּרִישׁוּת דֶּרֶךְ אֶרֶץ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים (שמות ב', כה).

וְאֶת עֲמָלֵנוּ אֵלּוּ הַבָּנִים כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: כָּל הַבֵּן הַיִלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן (שמות א', כב).

וְאֶת לַחֲצֵנוּ זֶה הַדְּחַק כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחַץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם (שמות ג', ט).

וַיּוֹצִאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדוֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים: (דברים כ"ו, ח)

וַיּוֹצִאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שָׁלִיחַ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי ה' (שמות י"ב, יב).
וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה – אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ
וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם – אֲנִי וְלֹא שָׂרָף.
וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים – אֲנִי וְלֹא הַשָּׁלִיחַ.
אֲנִי ה' – אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר:

בְּיָד חֲזָקָה זוֹ הַדֶּבֶר כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד (שמות ט', ג):

וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה זוֹ הַחֶרֶב כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלָיִם (דה"א כ"א, טז):

וּבְמוֹרָא גָּדוֹל זֶה גִּלּוּי שְׁכִינָה כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבוֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסֹּת בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ (דברים ד', לד):

וּבְאֹתוֹת זֶה הַמַּטֶּה כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֶת הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדֶךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֹתֹת (שמות ד', יז):

וּבְמוֹפְתִים זֶה הַדָּם כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ (*) דָּם וָאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן (יואל ג', ג):

(*) נוהגים להטיף מעט מן הכוס בעת אמירת דם ואש, וגם באמירת דם צפרדע, וכו', וגם באמירת דצ"ך עד"ש

דָּבָר אַחֵר: בְּיָד חֲזָקָה – שְׁתַּיִם. וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה – שְׁתַּיִם. וּבְמוֹרָא גָּדוֹל – שְׁתַּיִם. וּבְאֹתוֹת – שְׁתַּיִם. וּבְמוֹפְתִים – שְׁתַּיִם:
אֵלּוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם, וְאֵלּוּ הֵן:
דָּם, צְפַרְדֵּעַ, כִּנִּים, עָרוֹב, דֶּבֶר, שְׁחִין, בָּרָד, אַרְבֶּה, חֹשֶׁךְ, מַכַּת בְּכוֹרוֹת:

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים: דְּצַ"ךְ עַדַ"שׁ בְּאַחַ"ב:

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר שֶׁלָּקוּ הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת? בְּמִצְרַיִם מָה הוּא אוֹמֵר: וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּם אֶל פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא (שמות ח', טו). וְעַל הַיָּם מָה הוּא אוֹמֵר? וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת ה' וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ (שמות י"ד, לא). כַּמָּה לָקוּ בְּאֶצְבַּע – עֶשֶׂר מַכּוֹת: אֱמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ – עֶשֶׂר מַכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ – חֲמִשִּׁים מַכּוֹת:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל אַרְבַּע מַכּוֹת? שֶׁנֶּאֱמַר: יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים (תהלים ע"ח, מט). עֶבְרָה – **אַחַת.** וָזַעַם – **שְׁתַּיִם.** וְצָרָה – **שָׁלֹשׁ.** מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים – **אַרְבַּע.** אֱמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ – אַרְבָּעִים מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ – מָאתַיִם מַכּוֹת:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל חֲמֵשׁ מַכּוֹת? שֶׁנֶּאֱמַר: יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים (תהלים ע"ח, מט). חֲרוֹן אַפּוֹ – **אַחַת.** עֶבְרָה – **שְׁתַּיִם.** וָזַעַם – **שָׁלֹשׁ.** וְצָרָה – **אַרְבַּע.** מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים – **חֲמֵשׁ.** אֱמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ – חֲמִשִּׁים מַכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ – חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם מַכּוֹת (מכילתא דרשב"י פ' בשלח):

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ וְאֵלּוּ הֵן פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר:

פֶּסַח – שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם עַל שׁוּם מָה? **עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם** שֶׁנֶּאֱמַר: וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ (שמות י"ב, כז):

יגביה המצה ויאמר

מַצָּה – זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים **עַל שׁוּם** מָה? עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא **וּגְאָלָם** שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם (שמות י"ב, לט):

יגביה המרור ויאמר

מָרוֹר – זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה? **עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם** שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֵת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ (שמות א', יד):

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם (שמות י"ג, ח). **לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבָד גָּאַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא אַף אוֹתָנוּ גָּאַל עִמָּהֶם** שֶׁנֶּאֱמַר: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לָתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵינוּ (דברים ו', כג):

יגביה הכוס, יכסה המצות ויאמר

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבֵּחַ, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדֵּר, לְבָרֵךְ, לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס, לְמִי שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים הָאֵלּוּ: הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה הַלְלוּיָהּ:

מניחים את הכוס ומגלים את המצות

תהלים קי"ג: הַלְלוּיָהּ

הַלְלוּ עַבְדֵי ה'	הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה':
יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ	מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ	מְהֻלָּל שֵׁם ה':
רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה'	עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:
מִי כַּה' אֱלֹהֵינוּ	הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת:
הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת	בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
מְקִימִי מֵעָפָר דָּל	מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן:
לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים	עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ:
מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת	אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ:

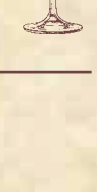
תהלים קי"ד: בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם

	בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז:
הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ	יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו:
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס	הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים	גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן:
מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס	הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים	גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן:
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ	מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַ יַעֲקֹב:
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם	חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם:

כל אחד יקח כוסו בידו

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ וְגָאַל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם וְהִגִּיעָנוּ לַלַּיְלָה הַזֶּה לֶאֱכָל בּוֹ מַצָּה וּמָרוֹר.
כֵּן ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אֲחֵרִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם. שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירֶךָ וְשָׂשִׂים בַּעֲבוֹדָתֶךָ וְנֹאכַל שָׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים (במוצאי שבת אומרים **מִן הַפְּסָחִים וּמִן הַזְּבָחִים**) **אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבַּחֲךָ לְרָצוֹן וְנוֹדֶה לְךָ שִׁיר חָדָשׁ עַל גְּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה ה' גָּאַל יִשְׂרָאֵל:**

כוס שני



הִנְנִי מוּכָן וּמְזוּמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס שְׁנִיָּה מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:



כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ:		**עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ:**
א אִלּוּ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם		א שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם
וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים	דַּיֵּנוּ:	
ב אִלּוּ עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים		ב וְעָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים
וְלֹא עָשָׂה בֵּאלֹהֵיהֶם	דַּיֵּנוּ:	
ג אִלּוּ עָשָׂה בֵּאלֹהֵיהֶם		ג וְעָשָׂה בֵּאלֹהֵיהֶם
וְלֹא הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם	דַּיֵּנוּ:	
ד אִלּוּ הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם		ד וְהָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם
וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם	דַּיֵּנוּ:	
ה אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם		ה וְנָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם
וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם	דַּיֵּנוּ:	
ו אִלּוּ קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם		ו וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם
וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה	דַּיֵּנוּ:	
ז אִלּוּ הֶעֱבִירָנוּ בְתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה		ז וְהֶעֱבִירָנוּ בְתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה
וְלֹא שִׁקַּע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ	דַּיֵּנוּ:	
ח אִלּוּ שִׁקַּע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ		ח וְשִׁקַּע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ
וְלֹא סִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר		
אַרְבָּעִים שָׁנָה	דַּיֵּנוּ:	
ט אִלּוּ סִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר		ט וְסִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר
אַרְבָּעִים שָׁנָה		אַרְבָּעִים שָׁנָה
וְלֹא הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן	דַּיֵּנוּ:	
י אִלּוּ הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן		י וְהֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן
וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת	דַּיֵּנוּ:	
יא אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת		יא וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת
וְלֹא קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי	דַּיֵּנוּ:	
יב אִלּוּ קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי		יב וְקֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי
וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה	דַּיֵּנוּ:	
יג אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה		יג וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה
וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל	דַּיֵּנוּ:	
יד אִלּוּ הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל		יד וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
טו וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה	דַּיֵּנוּ:	טו וּבָנָה לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

נוטלים ידים ומברכים

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵך • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

נוטל את המצות שעל הקערה ומברך

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

מניח את המצה התחתונה ובעודו אוחז את העליונה ואת הפרוסה מברך

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה:

אוכלים כשיעור שני זיתים מצה וטובלים במלח

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

לוקח כזית מרור, טובלו בחרוסת ומברך ואוכלו

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

פורס כזית מהמצה השלישית וכזית מרור, טובלו בחרוסת, כורכים יחד ואוכלם בהסיבה ואומר

זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלֵּל: כֵּן עָשָׂה הִלֵּל בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם. הָיָה כּוֹרֵךְ פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלֵהוּ (במדבר ט׳, יא) (על פי פסחים קטו.):

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

אוכלים את האפיקומן, ויש אומרים: זֵכֶר לְקָרְבַּן פֶּסַח הַנֶּאֱכָל עַל הַשּׂוֹבַע:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

תהלים קכ״ו: שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה׳ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל ה׳ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל ה׳ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה ה׳ אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

המזמן: רַבּוֹתַי נְבָרֵךְ!

המסובין: יְהִי שֵׁם ה׳ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם (תהלים קי״ג, ב).

המזמן: יְהִי שֵׁם ה׳ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי, נְבָרֵךְ (אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ.

המסובין: בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ.

המזמן: בָּרוּךְ (אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ.
בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ:

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ (תהלים קל״ו, כה) וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וּמֵטִיב לַכֹּל וּמֵכִין מָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ הַזָּן אֶת הַכֹּל:

נוֹדֶה לְךָ ה׳ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן שָׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

וְעַל הַכֹּל ה׳ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד כַּכָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה׳ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ (דברים ח׳, י) בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:

רַחֵם נָא ה׳ אֱלֹהֵינוּ, עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ, וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ, וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. אֱלֹהֵינוּ, אָבִינוּ, רְעֵנוּ, זוּנֵנוּ, פַּרְנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ וְהַרְוַח לָנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה, הַפְּתוּחָה, הַקְּדוֹשָׁה וְהָרְחָבָה, שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

לשבת רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבָּת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ וּבִרְצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ וְהַרְאֵנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זָכְרֵנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם – אָמֵן:

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא הֵטִיב הוּא מֵטִיב הוּא יֵיטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ הוּא גּוֹמְלֵנוּ הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח הַצָּלָה וְהַצְלָחָה בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוּב וּמִכָּל טוּב לְעוֹלָם אַל יְחַסְּרֵנוּ:

הָרַחֲמָן הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.
הָרַחֲמָן הוּא יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים וְיִתְפָּאַר בָּנוּ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים:
הָרַחֲמָן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד:
הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁבּוֹר עֻלֵּנוּ מֵעַל צַוָּארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ:
הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּבַּיִת הַזֶּה וְעַל שֻׁלְחָן זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו:
הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב וִיבַשֶּׂר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת:
הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרִי) בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת (אִמִּי מוֹרָתִי) בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה אוֹתִי (וְאָבִי וְאִמִּי וְאִשְׁתִּי וְזַרְעִי וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי) אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב: בַּכֹּל, מִכֹּל, כֹּל. כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה, וְנֹאמַר אָמֵן:

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוּת, שֶׁתִּהְיֶה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם, וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה׳ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְנִמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם (משלי מ׳, ד):

לשבת הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:

הָרַחֲמָן הוּא יְזַכֵּנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם (שמואל ב׳, כ״ב, נא): עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת ה׳ קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדוֹרְשֵׁי ה׳ לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב (תהלים ל״ד, י–יא): הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ (תהלים קל״ו, א): פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן (תהלים קמ״ה, טז): בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּה׳ וְהָיָה ה׳ מִבְטַחוֹ (ירמיהו י״ז, ז): נַעַר הָיִיתִי גַם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם (תהלים ל״ז, כה): ה׳ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה׳ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם (תהלים כ״ט, יא):

כוס שלישי



הִנְנִי מוּכָן וּמְזוּמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס שְׁלִישִׁית מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

מוזגים כוס מיוחדת לאליהו הנביא, ופותחים את הדלת ואומרים:

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ (תהלים ע״ט, ו–ז):
שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם (תהלים ס״ט, כה):
תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי ה׳ (איכה ג׳, סו):

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • **הַלֵּל** • נִרְצָה

תהלים קט״ו: לֹא לָנוּ ה׳ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ:
לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם:
וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה:
עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם:
פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן:
יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם:
כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם:
יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּה׳ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:
בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַה׳ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:
יִרְאֵי ה׳ בִּטְחוּ בַה׳ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:

ה׳ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן:
יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה׳ הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים:
יֹסֵף ה׳ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם:
בְּרוּכִים אַתֶּם לַה׳ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה׳ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם:
לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דוּמָה:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

תהלים קט״ז: אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע ה׳ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי:
כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא:
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא:
וּבְשֵׁם ה׳ אֶקְרָא אָנָּה ה׳ מַלְּטָה נַפְשִׁי:
חַנּוּן ה׳ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם:
שֹׁמֵר פְּתָאִים ה׳ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:
שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי ה׳ גָּמַל עָלָיְכִי:
כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי:
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה׳ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:
הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד:
אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב:
מָה אָשִׁיב לַה׳ כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי:
כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם ה׳ אֶקְרָא:
נְדָרַי לַה׳ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ:
יָקָר בְּעֵינֵי ה׳ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו:
אָנָּה ה׳ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי:
לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם ה׳ אֶקְרָא:
נְדָרַי לַה׳ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ:
בְּחַצְרוֹת בֵּית ה׳ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ:

תהלים קי״ז: הַלְלוּ אֶת ה׳ כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים:
כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת ה׳ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

תהלים קי״ח: הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי ה׳ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ:
ה׳ לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם:
ה׳ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי:
טוֹב לַחֲסוֹת בַּה׳ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם:
טוֹב לַחֲסוֹת בַּה׳ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים:
כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם ה׳ כִּי אֲמִילַם:
סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם ה׳ כִּי אֲמִילַם:
סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם ה׳ כִּי אֲמִילַם:
דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל וַה׳ עֲזָרָנִי:
עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה:
קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין ה׳ עֹשָׂה חָיִל:
יְמִין ה׳ רוֹמֵמָה יְמִין ה׳ עֹשָׂה חָיִל:
לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ:
יַסֹּר יִסְרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי:
פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ:
זֶה הַשַּׁעַר לַה׳ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ:
אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה:
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.
מֵאֵת ה׳ הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ:
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה׳ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:
אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָּא:
בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם ה׳ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית ה׳:
אֵל ה׳ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ:
אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ:
הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

תהלים קי״ח:

הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָעַר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְּיַם סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

ע״פ שיטת ר׳ יוחנן (פסחים קיח.)

נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ ה׳ אֱלֹהֵינוּ, וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אַתָּה אֵל, וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ, פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה. אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, אֱלוֹהַּ כָּל בְּרִיּוֹת, אֲדוֹן כָּל תּוֹלָדוֹת, הַמְהֻלָּל בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת, הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים, וַה׳ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים, וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים, וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים, לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים. אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם, וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו, וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת, אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ, ה׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁמֶךָ, עַל אַחַת מֵאֶלֶף אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת, שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ, ה׳ אֱלֹהֵינוּ, וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ, בְּרָעָב זַנְתָּנוּ, וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ, מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ, וּמֵחָלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דְּלִיתָנוּ. עַד הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ, וְלֹא עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח. עַל כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ, וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ, וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ, הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ. כִּי כָל פֶּה לְךָ יוֹדֶה, וְכָל לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע, וְכָל בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע, וְכָל קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה, וְכָל לְבָבוֹת יִירָאוּךָ, וְכָל קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ, כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב: כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה: ה׳ מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ (תהלים ל״ה, י) מִי יִדְמֶה לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ לָךְ, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא (נחמיה ט׳, לב), אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ (בראשית י״ד, כב): נְהַלֶּלְךָ וְנִשַּׁבֵּחֲךָ וְנִפְאָרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ, כָּאָמוּר: לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה׳ וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ (תהלים ק״ג, א):

׳הָאֵל׳ – בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ, ׳הַגָּדוֹל׳ – בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ,
׳הַגִּבּוֹר׳ – לָנֶצַח, ׳וְהַנּוֹרָא – בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ.

הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד, מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ וְכָתוּב: רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּה׳ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה (תהלים ל״ג, א):

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל.
וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ.
וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם.
וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס (פסחים פ״ו, מ״ה), עַל כָּל דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי לְךָ נָאֶה ה׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וְשֻׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

ע״פ שיטת רב יהודה (פסחים קיח.)

יְהַלְלוּךָ ה׳ אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל (תהלים צ׳, ב׳). בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

שותים כוס רביעי ומברכים ברכה אחרונה

הִנְנִי מוּכָן וּמְזוּמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס רְבִיעִית מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לִשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכוֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ. רַחֵם נָא ה׳ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הֵיכָלֶךָ וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפִּרְיָהּ וְנִשְׂבַּע מִטּוּבָהּ וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה (בשבת וּרְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה כִּי אַתָּה ה׳ טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְךָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן:

קַדֵּשׁ • וּרְחַץ • כַּרְפַּס • יַחַץ • מַגִּיד • רָחְצָה • מוֹצִיא • מַצָּה • מָרוֹר • כּוֹרֵךְ • שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ • צָפוּן • בָּרֵךְ • הַלֵּל • נִרְצָה

חֲסַל סִדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה קוֹמֵם קְהַל עֲדַת מִי מָנָה.
בְּקָרוֹב נַהֵל נִטְעֵי כַנָּה פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה:



לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה:

וּבְכֵן "וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה" (שמות י"ב, כט)

בחוץ לארץ בליל א׳

אָז רוֹב נִסִּים הִפְלֵאתָ — בַּלַּיְלָה
בְּרֹאשׁ אַשְׁמוּרוֹת זֶה — הַלַּיְלָה
גֵּר צֶדֶק נִצַּחְתּוֹ כְּנֶחֱלַק לוֹ — לַיְלָה
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

דַּנְתָּ מֶלֶךְ גְּרָר בַּחֲלוֹם — הַלַּיְלָה
הִפְחַדְתָּ אֲרַמִּי בְּאֶמֶשׁ — לַיְלָה
וַיָּשַׂר יִשְׂרָאֵל לְמַלְאָךְ וַיּוּכַל לוֹ — לַיְלָה
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

זֶרַע בְּכוֹרֵי פַּתְרוֹס מָחַצְתָּ בַּחֲצִי — הַלַּיְלָה
חֵילָם לֹא מָצְאוּ בְקוּמָם — בַּלַּיְלָה
טִיסַת נְגִיד חֲרֹשֶׁת סִלִּיתָ בְכוֹכְבֵי — לַיְלָה
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

יָעֵץ מְחָרֵף לְנוֹפֵף אִוּוי הוֹבַשְׁתָּ פִּגְרָיו — בַּלַּיְלָה
כָּרַע בֵּל וּמַצָּבוֹ בְּאִישׁוֹן — לַיְלָה
לְאִישׁ חֲמוּדוֹת נִגְלָה רֶז חֲזוֹת — לַיְלָה
מִשְׁתַּכֵּר בִּכְלֵי קׇדֶשׁ נֶהֱרַג בּוֹ — בַּלַּיְלָה
נוֹשַׁע מִבּוֹר אֲרָיוֹת פּוֹתֵר בִּעָתוֹתֵי — לַיְלָה
שִׁנְאָה נָטַר אֲגָגִי וְכָתַב סְפָרִים — לַיְלָה
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

עוֹרַרְתָּ נִצְחֲךָ עָלָיו בְּנֶדֶד שְׁנַת — לַיְלָה
פּוּרָה תִּדְרוֹךְ לְשׁוֹמֵר מַה — מִּלַּיְלָה
צָרַח כַּשּׁוֹמֵר וְשָׁח אָתָא בֹקֶר וְגַם — לַיְלָה
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

קָרֵב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא — לַיְלָה
רָם הוֹדַע כִּי לְךָ הַיּוֹם אַף לְךָ — הַלַּיְלָה
שׁוֹמְרִים הַפְקֵד לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל — הַלַּיְלָה
תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֶשְׁכַּת — לַיְלָה
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה:

וּבְכֵן "וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח" (שמות י"ב, כז)

בחוץ לארץ בליל ב׳

אֹמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ הִפְלֵאת — בַּפֶּסַח
בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשֵּׂאתָ — פֶּסַח
גָּלִיתָ לָאֶזְרְחִי חֲצוֹת לֵיל — פֶּסַח
וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח — פֶּסַח.

דָּלָתָיו דָּפַקְתָּ כְּחֹם הַיּוֹם — בַּפֶּסַח
הִסְעִיד נוֹצְצִים עֲגוֹת מַצּוֹת — בַּפֶּסַח
וְאֶל הַבָּקָר רָץ זֵכֶר לְשׁוֹר עֵרֶךְ — פֶּסַח
וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח — פֶּסַח.

זָעֲמוּ סְדוֹמִים וְלֹהֲטוּ בָּאֵשׁ — בַּפֶּסַח
חֵלַץ לוֹט מֵהֶם וּמַצּוֹת אָפָה בְּקֵץ — פֶּסַח
טְאטֵאתָ אַדְמַת מֹף וְנֹף בְּעָבְרְךָ — בַּפֶּסַח
וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח — פֶּסַח.

יָהּ רֹאשׁ כָּל אוֹן מָחַצְתָּ בְּלֵיל שִׁמּוּר — פֶּסַח
כַּבִּיר, עַל בֵּן בִּכּוֹר פָּסַחְתָּ בְּדַם — פֶּסַח
לְבִלְתִּי תֵּת מַשְׁחִית לָבֹא בִּפְתָחַי — בַּפֶּסַח
וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח — פֶּסַח.

מְסֻגֶּרֶת סֻגָּרָה בְּעִתּוֹתַי — פֶּסַח
נִשְׁמְדָה מִדִּין בִּצְלִיל שְׁעוֹרֵי עֹמֶר — פֶּסַח
שִׂרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פּוּל וְלוּד בִּיקַד יְקוֹד — פֶּסַח
וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח — פֶּסַח.

עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמוֹד עַד גָּעָה עוֹנַת — פֶּסַח
פַּס יָד כָּתְבָה לְקַעֲקֵעַ צוּל — בַּפֶּסַח
צָפֹה הַצָּפִית עָרוֹךְ הַשֻּׁלְחָן — בַּפֶּסַח
וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח — פֶּסַח.

קָהָל כִּנְסָה הֲדַסָּה צוֹם לְשַׁלֵּשׁ — בַּפֶּסַח
רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מָחַצְתָּ בְּעֵץ חֲמִשִּׁים — בַּפֶּסַח
שְׁתֵּי אֵלֶּה רֶגַע, תָּבִיא לְעוּצִית — בַּפֶּסַח
תָּעוֹז יָדְךָ וְתָרוּם יְמִינְךָ כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג — פֶּסַח
וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח — פֶּסַח:

כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה

אַדִּיר בִּמְלוּכָה, — זַכַּאי בִּמְלוּכָה, — מוֹשֵׁל בִּמְלוּכָה, — קָדוֹשׁ בִּמְלוּכָה,
בָּחוּר כַּהֲלָכָה, — חָסִין כַּהֲלָכָה, — נוֹרָא כַּהֲלָכָה, — רַחוּם כַּהֲלָכָה,
גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ: — טַפְסְרָיו יֹאמְרוּ לוֹ: — סְבִיבָיו יֹאמְרוּ לוֹ: — שִׁנְאַנָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, — לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, — לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, — לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ,
לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה. — לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה. — לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה. — לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה.
כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה. — כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה. — כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה. — כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה.

דָּגוּל בִּמְלוּכָה, — יָחִיד בִּמְלוּכָה, — עָנָו בִּמְלוּכָה, — תַּקִּיף בִּמְלוּכָה,
הָדוּר כַּהֲלָכָה, — כַּבִּיר כַּהֲלָכָה, — פּוֹדֶה כַּהֲלָכָה, — תּוֹמֵךְ כַּהֲלָכָה,
וְתִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ: — לְמוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ: — צַדִּיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ: — תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, — לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, — לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, — לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ,
לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה. — לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה. — לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה. — לְךָ אַף לְךָ, לְךָ ה׳ הַמַּמְלָכָה.
כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה. — כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה. — כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה. — כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה:

אַדִּיר הוּא, — בָּחוּר הוּא — זַכַּאי הוּא — לָמוּד הוּא — פּוֹדֶה הוּא — תַּקִּיף הוּא,
יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב, — גָּדוֹל הוּא — חָסִיד הוּא — מֶלֶךְ הוּא — צַדִּיק הוּא — יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב,
בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה, — דָּגוּל הוּא — טָהוֹר הוּא — נוֹרָא הוּא — קָדוֹשׁ הוּא — בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה,
בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. — הָדוּר הוּא — יָחִיד הוּא — סַגִּיב הוּא — רַחוּם הוּא — בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, — וָתִיק הוּא — כַּבִּיר הוּא — עָזּוּז הוּא — שַׁדַּי הוּא — אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה,
בְּנֵה בֵיתְךָ בְּקָרוֹב. — בְּנֵה בֵיתְךָ בְּקָרוֹב:

בחוץ לארץ סופרים כאן ספירת העומר בליל ב׳

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ? אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ:
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ? שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ? שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה אָבוֹת,
שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ? אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ: אַרְבַּע אִמָּהוֹת,
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ? חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ? שִׁשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה,
חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת,
שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ? שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא
שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת,
שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ? שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה,
שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ? תִּשְׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה,
שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ? עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ: עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא,
תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה,
חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

אַחַד עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ? אַחַד עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא,
עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא, תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי
מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁנֵים עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ? שְׁנֵים עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא,
אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא, עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא, תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה,
שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת,
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ? שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִדַּיָּא
שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא, אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא, עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא, תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה,
שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא שׁוּנְרָא, וְאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא כַלְבָּא, וְנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא חוּטְרָא, וְהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא נוּרָא, וְשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא מַיָּא, וְכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא,
דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא תוֹרָא, וְשָׁתָא לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא,
דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא הַשּׁוֹחֵט, וְשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָא לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא,
דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָא לְמַיָּא,
דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא,דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָא
לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא,
דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
- דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא:



"זכר ליציאת מצרים"

סיפור יציאת מצרים לאור התרבות המצרית

הנחשים במצרים והמטה



מטה פרעה כסמל השלטון, שלו ושל בנו יורש העצר.



תעודות מצריות מתארות להטוט בו נחש היה נהפך למטה על ידי לחיצה חזקה בעורפו.



פרעה מקבל אורח ומחזיק מטה בידו, ומאחוריו חרטומים המחזיקים בידם מטה–נחש. נחש מפריד את התמונה ובתחתיתה עבדים.

פולחן השמש ופרעה כאל השמש



פרעה יושב בספינת השמש, ובמשך כל היום עיניים משגיחות על הארץ; מכת ארבה מכסה את "עֵין הָאָרֶץ" – השמש (שמות י', ה).

מכת בכורות בחצות הלילה (שמות י"א, ד; י"ב, כט–ל) ומפלת מצרים על הים באשמורת הבוקר (שמות י"ד, כד.כז).



פרעה ובני ביתו מקבלים מתנות מאל השמש באמצעות קרניו–ידיו.

שקילת לב פרעה אחרי מותו והתורה



במצרים העתיקה ליבו של המלך היה נשקל לאחר מותו כדי להעיד על מלכותו – אם הלב כבד משמעות הדבר היא שהוא היה מלך קשה. משה מבקש שפרעה לא יכביד את ליבו וישחרר את עם ישראל מעבדותו, ובכך יפגין את צידקתו בחייו, אך פרעה מכביד את לבו ומסרב לשחרר את ישראל.

ה' שולח את הצרעה לפני בני ישראל



כתובת נצחון מצרית בה תיאור מלחמה בעמי כנען ובמרכזה צרעה המסמלת את מצרים.

במקרא מתוארת הבטחה של ה' לישראל שיגרש מפניהם את עמי כנען באמצעות צרעה (שמות כ"ג, כח; דברים ז', יז; יהושע כ"ד, יא).

פרשת ביכורים

דברים כ"ו

(א) וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ:

(ב) וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: (ג) וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו

הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ

כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ:

(ד) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ:

(ה) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ

אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב:

(ו) וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה:

(ז) וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ

וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קֹלֵנוּ

וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ:

(ח) וַיּוֹצִאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים:

(ט) וַיְבִאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

(י) וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי ה'

וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ:

(יא) וְשָׂמַחְתָּ בְכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ אַתָּה וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ:

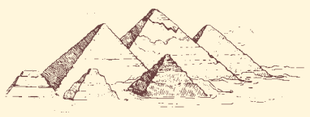
א
ב
ג
ג
ב
א



הַכֹּהֵן... וְאָמַרְתָּ אֵלָיו

מקרא א'

וְלָקַח הַכֹּהֵן... וְהִנִּיחוֹ



וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ
לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ

מקרא ב'





וְהִנַּחְתּוֹ... וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ...
וְשָׂמַחְתָּ בְכָל הַטּוֹב

חזרות

תָּבוֹא – תָּבִיא
וּבָאתָ – בָּאתִי
וַיְבִאֵנוּ – הֵבֵאתִי

נָתַן ×7
הארץ ופרותיה ×3
עבדות מצרים ×1
הארץ ופרותיה
וכל טוב ×3

ה' אֱלֹהֶיךָ ×9
ה' ×11

דצ"ך עד"ש באח"ב – עשר המכות: מבנה ומשמעות

דצ"ך – מהיאור ואדמת מצרים (למטה)

תֵּדַע כִּי (ז', יז; ח', יח; ט', יד.כט)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה (הַשְׁכֵּם)
בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב (לִפְנֵי פַרְעֹה)
(הִנֵּה יוֹצֵא הַמָּיְמָה)
שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי ◀ שלח

התראה אישית של משה לפרעה בבוקר ביאור

דם

שמות ז', יד–כה

(יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם: (טו) לֵךְ אֶל פַּרְעֹה בַּבֹּקֶר הִנֵּה יֹצֵא
הַמָּיְמָה וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ עַל שְׂפַת הַיְאֹר וְהַמַּטֶּה אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לְנָחָשׁ תִּקַּח בְּיָדֶךָ: (טז) וְאָמַרְתָּ
אֵלָיו ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי בַּמִּדְבָּר וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ
עַד כֹּה: (יז) כֹּה אָמַר ה' בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי ה' הִנֵּה אָנֹכִי מַכֶּה בַּמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדִי עַל הַמַּיִם
אֲשֶׁר בַּיְאֹר וְנֶהֶפְכוּ לְדָם: (יח) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר תָּמוּת וּבָאַשׁ הַיְאֹר וְנָלְאוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת
מַיִם מִן הַיְאֹר: (יט) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה יָדְךָ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם
עַל נַהֲרֹתָם עַל יְאֹרֵיהֶם וְעַל אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל מִקְוֵה מֵימֵיהֶם וְיִהְיוּ דָם וְהָיָה דָם בְּכָל אֶרֶץ
מִצְרַיִם וּבָעֲצִים וּבָאֲבָנִים: (כ) וַיַּעֲשׂוּ כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' וַיָּרֶם בַּמַּטֶּה וַיַּךְ אֶת הַמַּיִם
אֲשֶׁר בַּיְאֹר לְעֵינֵי פַרְעֹה וּלְעֵינֵי עֲבָדָיו וַיֵּהָפְכוּ כָּל הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיְאֹר לְדָם: (כא) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר
בַּיְאֹר מֵתָה וַיִּבְאַשׁ הַיְאֹר וְלֹא יָכְלוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן הַיְאֹר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ
מִצְרָיִם: (כב) וַיַּעֲשׂוּ כֵן חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
ה': (כג) וַיִּפֶן פַּרְעֹה וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת: (כד) וַיַּחְפְּרוּ כָל מִצְרַיִם סְבִיבֹת
הַיְאֹר מַיִם לִשְׁתּוֹת כִּי לֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מִמֵּימֵי הַיְאֹר: (כה) וַיִּמָּלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת
ה' אֶת הַיְאֹר:

ערוב

שמות ח', טז–כח

(טז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה הִנֵּה יוֹצֵא הַמָּיְמָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
כֹּה אָמַר ה' שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי: (יז) כִּי אִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת עַמִּי הִנְנִי מַשְׁלִיחַ בְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ
וּבְעַמְּךָ וּבָתֶּיךָ אֶת הָעֲרֹב וּמָלְאוּ בָתֵּי מִצְרַיִם אֶת הֶעָרֹב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֵם עָלֶיהָ: (יח)
וְהִפְלֵיתִי בַּיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר עַמִּי עֹמֵד עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הֱיוֹת שָׁם עָרֹב לְמַעַן תֵּדַע
כִּי אֲנִי ה' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: (יט) וְשַׂמְתִּי פְדֻת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ לְמָחָר יִהְיֶה הָאוֹת הַזֶּה: (כ) וַיַּעַשׂ
ה' כֵּן וַיָּבֹא עָרֹב כָּבֵד בֵּיתָה פַּרְעֹה וּבֵית עֲבָדָיו וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם תִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ מִפְּנֵי הֶעָרֹב:
(כא) וַיִּקְרָא פַרְעֹה אֶל מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לְכוּ זִבְחוּ לֵאלֹהֵיכֶם בָּאָרֶץ: (כב) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא
נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח לַה' אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם
וְלֹא יִסְקְלֻנוּ: (כג) דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים נֵלֵךְ בַּמִּדְבָּר וְזָבַחְנוּ לַה' אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמַר אֵלֵינוּ:
(כד) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אָנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וּזְבַחְתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם בַּמִּדְבָּר רַק הַרְחֵק לֹא תַרְחִיקוּ
לָלֶכֶת הַעְתִּירוּ בַּעֲדִי: (כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵא מֵעִמָּךְ וְהַעְתַּרְתִּי אֶל ה' וְסָר הֶעָרֹב
מִפַּרְעֹה מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ מָחָר רַק אַל יֹסֵף פַּרְעֹה הָתֵל לְבִלְתִּי שַׁלַּח אֶת הָעָם לִזְבֹּחַ לַה': (כו)
וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעִם פַּרְעֹה וַיֶּעְתַּר אֶל ה': (כז) וַיַּעַשׂ ה' כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּסַר הֶעָרֹב מִפַּרְעֹה מֵעֲבָדָיו
וּמֵעַמּוֹ לֹא נִשְׁאַר אֶחָד: (כח) וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה אֶת לִבּוֹ גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת וְלֹא שִׁלַּח אֶת הָעָם:

עד"ש – בבתי מצרים ובאוכלוסיה (גובה אדם)



ברד

שמות ט', יג–לה

(יג) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי
הָעִבְרִים שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי: (יד) כִּי בַּפַּעַם הַזֹּאת אֲנִי שֹׁלֵחַ אֶת כָּל מַגֵּפֹתַי אֶל לִבְּךָ
וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ בַּעֲבוּר תֵּדַע כִּי אֵין כָּמֹנִי בְּכָל הָאָרֶץ: (טו) כִּי עַתָּה שָׁלַחְתִּי אֶת יָדִי וָאַךְ
אוֹתְךָ וְאֶת עַמְּךָ בַּדֶּבֶר וַתִּכָּחֵד מִן הָאָרֶץ: (טז) וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ בַּעֲבוּר הַרְאוֹתְךָ
אֶת כֹּחִי וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ: (יז) עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי לְבִלְתִּי שַׁלְּחָם: (יח) הִנְנִי
מַמְטִיר כָּעֵת מָחָר בָּרָד כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָמֹהוּ בְּמִצְרַיִם לְמִן הַיּוֹם הִוָּסְדָה וְעַד עָתָּה:
(יט) וְעַתָּה שְׁלַח הָעֵז אֶת מִקְנְךָ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לְךָ בַּשָּׂדֶה כָּל הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִמָּצֵא
בַּשָּׂדֶה וְלֹא יֵאָסֵף הַבַּיְתָה וְיָרַד עֲלֵהֶם הַבָּרָד וָמֵתוּ: (כ) הַיָּרֵא אֶת דְּבַר ה' מֵעַבְדֵי פַרְעֹה הֵנִיס
אֶת עֲבָדָיו וְאֶת מִקְנֵהוּ אֶל הַבָּתִּים: (כא) וַאֲשֶׁר לֹא שָׂם לִבּוֹ אֶל דְּבַר ה' וַיַּעֲזֹב אֶת עֲבָדָיו
וְאֶת מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה: (כב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְיִהִי בָרָד בְּכָל אֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: (כג) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת מַטֵּהוּ
עַל הַשָּׁמַיִם וה' נָתַן קֹלֹת וּבָרָד וַתְּהַלֶּךָ אֵשׁ אַרְצָה וַיַּמְטֵר ה' בָּרָד עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם: (כד) וַיְהִי
בָרָד וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָמֹהוּ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָז
הָיְתָה לְגוֹי: (כה) וַיַּךְ הַבָּרָד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וְאֵת
כָּל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרָד וְאֶת כָּל עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבֵּר: (כו) רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָּרָד: (כז) וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חָטָאתִי הַפָּעַם
ה' הַצַּדִּיק וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים: (כח) הַעְתִּירוּ אֶל ה' וְרַב מִהְיֹת קֹלֹת אֱלֹהִים וּבָרָד וַאֲשַׁלְּחָה
אֶתְכֶם וְלֹא תֹסִפוּן לַעֲמֹד: (כט) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרֹשׂ אֶת כַּפַּי אֶל ה'
הַקֹּלוֹת יֶחְדָּלוּן וְהַבָּרָד לֹא יִהְיֶה עוֹד לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַה' הָאָרֶץ: (ל) וְאַתָּה וַעֲבָדֶיךָ יָדַעְתִּי
כִּי טֶרֶם תִּירָאוּן מִפְּנֵי ה' אֱלֹהִים: (לא) וְהַפִּשְׁתָּה וְהַשְּׂעֹרָה נֻכָּתָה כִּי הַשְּׂעֹרָה אָבִיב וְהַפִּשְׁתָּה
גִּבְעֹל: (לב) וְהַחִטָּה וְהַכֻּסֶּמֶת לֹא נֻכּוּ כִּי אֲפִילֹת הֵנָּה: (לג) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעִם פַּרְעֹה אֶת הָעִיר
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו אֶל ה' וַיַּחְדְּלוּ הַקֹּלוֹת וְהַבָּרָד וּמָטָר לֹא נִתַּךְ אָרְצָה: (לד) וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי חָדַל
הַמָּטָר וְהַבָּרָד וְהַקֹּלֹת וַיֹּסֶף לַחֲטֹא וַיַּכְבֵּד לִבּוֹ הוּא וַעֲבָדָיו: (לה) וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה:

בא"ח – מן השמים והשמש (למעלה)



וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה
שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי וְאִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ... הִנֵּה

התראה פומבית לפרעה בארמונו

צפרדע

שמות ז', כה–כט – ח', א–יא

(כה) וַי־ּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי: (כו)
וְאִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף אֶת כָּל גְּבוּלְךָ בַּצְפַרְדְּעִים: (כז) וְשָׁרַץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים
וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרֹתֶיךָ:
(כח) וּבְךָ וּבְעַמְּךָ וּבְכָל עֲבָדֶיךָ יַעֲלוּ הַצְפַרְדְּעִים: (א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן נְטֵה
אֶת יָדְךָ בְּמַטֶּךָ עַל הַנְּהָרֹת עַל הַיְאֹרִים וְעַל הָאֲגַמִּים וְהַעַל אֶת הַצְּפַרְדְּעִים עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם:
(ב) וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת יָדוֹ עַל מֵימֵי מִצְרַיִם וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּעַ וַתְּכַס אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם: (ג) וַיַּעֲשׂוּ כֵן
הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם וַיַּעֲלוּ אֶת הַצְּפַרְדְּעִים עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם: (ד) וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן
וַיֹּאמֶר הַעְתִּירוּ אֶל ה' וְיָסֵר הַצְּפַרְדְּעִים מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי וַאֲשַׁלְּחָה אֶת הָעָם וְיִזְבְּחוּ לַה': (ה) וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה לְפַרְעֹה הִתְפָּאֵר עָלַי לְמָתַי אַעְתִּיר לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וּלְעַמְּךָ לְהַכְרִית הַצְּפַרְדְּעִים מִמְּךָ
וּמִבָּתֶּיךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה: (ו) וַיֹּאמֶר לְמָחָר וַיֹּאמֶר כִּדְבָרְךָ לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֵין כַּה' אֱלֹהֵינוּ:
(ז) וְסָרוּ הַצְּפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמֶּךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה: (ח) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
מֵעִם פַּרְעֹה וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' עַל דְּבַר הַצְּפַרְדְּעִים אֲשֶׁר שָׂם לְפַרְעֹה: (ט) וַיַּעַשׂ ה' כִּדְבַר מֹשֶׁה
וַיָּמֻתוּ הַצְּפַרְדְּעִים מִן הַבָּתִּים מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשָּׂדֹת: (י) וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם חֳמָרִם חֳמָרִם וַתִּבְאַשׁ
הָאָרֶץ: (יא) וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי הָיְתָה הָרְוָחָה וְהַכְבֵּד אֶת לִבּוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה':

אין התראה

כנים

שמות ח', יב–טו

(יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן נְטֵה אֶת
מַטְּךָ וְהַךְ אֶת עֲפַר הָאָרֶץ וְהָיָה לְכִנִּם בְּכָל אֶרֶץ
מִצְרָיִם: (יג) וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת יָדוֹ בְמַטֵּהוּ וַיַּךְ
אֶת עֲפַר הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל עֲפַר
הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם: (יד) וַיַּעֲשׂוּ כֵן
הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם לְהוֹצִיא אֶת הַכִּנִּים וְלֹא יָכֹלוּ
וַתְּהִי הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: (טו) וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּם
אֶל פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא
שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה':

נְטֵה אֶת יָדְךָ בְּמַטֶּךָ (ח', א)
נְטֵה אֶת מַטֶּךָ (ח', יב)

דבר

שמות ט', א–ז

(א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שַׁלַּח אֶת עַמִּי
וְיַעַבְדֻנִי: (ב) כִּי אִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ וְעוֹדְךָ מַחֲזִיק בָּם: (ג) הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד: (ד) וְהִפְלָה ה' בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל
וּבֵין מִקְנֵה מִצְרָיִם וְלֹא יָמוּת מִכֹּל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר: (ה) וַיָּשֶׂם ה' מוֹעֵד לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה
ה' הַדָּבָר הַזֶּה בָּאָרֶץ: (ו) וַיַּעַשׂ ה' אֶת הַדָּבָר הַזֶּה מִמָּחֳרָת וַיָּמָת כֹּל מִקְנֵה מִצְרָיִם וּמִמִּקְנֵה
בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא מֵת אֶחָד: (ז) וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וְהִנֵּה לֹא מֵת מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל עַד אֶחָד וַיִּכְבַּד לֵב
פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת הָעָם:

עָרֹב כָּבֵד (ח', כ)
דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד (ט', ג)

שחין

שמות ט', א–ז

(ח) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם מְלֹא
חָפְנֵיכֶם פִּיחַ כִּבְשָׁן וְזָרְקוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמַיְמָה לְעֵינֵי
פַרְעֹה: (ט) וְהָיָה לְאָבָק עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָיָה
עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה לִשְׁחִין פֹּרֵחַ אֲבַעְבֻּעֹת
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם: (י) וַיִּקְחוּ אֶת פִּיחַ הַכִּבְשָׁן וַיַּעַמְדוּ
לִפְנֵי פַרְעֹה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמָיְמָה וַיְהִי שְׁחִין
אַבַעְבֻּעֹת פֹּרֵחַ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: (יא) וְלֹא יָכְלוּ
הַחַרְטֻמִּים לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחִין כִּי הָיָה
הַשְּׁחִין בַּחַרְטֻמִּם וּבְכָל מִצְרָיִם: (יב) וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב
פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה:

וְתֶחְשַׁךְ הָאָרֶץ (י', טו)
מכת חושך

ארבה

שמות י', א–כ

(א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי
אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ: (ב) וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת
אֹתֹתַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בָם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה': (ג) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל פַּרְעֹה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה
אָמַר ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים עַד מָתַי מֵאַנְתָּ לֵעָנֹת מִפָּנָי שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי: (ד) כִּי אִם מָאֵן אַתָּה
לְשַׁלֵּחַ אֶת עַמִּי הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ: (ה) וְכִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לִרְאוֹת
אֶת הָאָרֶץ וְאָכַל אֶת יֶתֶר הַפְּלֵטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִן הַבָּרָד וְאָכַל אֶת כָּל הָעֵץ הַצֹּמֵחַ לָכֶם
מִן הַשָּׂדֶה: (ו) וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ וּבָתֵּי כָל עֲבָדֶיךָ וּבָתֵּי כָל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וַאֲבוֹת
אֲבֹתֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתָם עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה: (ז) וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה
אֵלָיו עַד מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שַׁלַּח אֶת הָאֲנָשִׁים וְיַעַבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם הֲטֶרֶם תֵּדַע
כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם: (ח) וַיּוּשַׁב אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן אֶל פַּרְעֹה וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת ה'
אֱלֹהֵיכֶם מִי וָמִי הַהֹלְכִים: (ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ בְּבָנֵינוּ וּבִבְנוֹתֵינוּ בְּצֹאנֵנוּ
וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ כִּי חַג ה' לָנוּ: (י) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן ה' עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת
טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם: (יא) לֹא כֵן לְכוּ נָא הַגְּבָרִים וְעִבְדוּ אֶת ה' כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה: (יב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם
בָּאַרְבֶּה וְיַעַל עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְיֹאכַל אֶת כָּל עֵשֶׂב הָאָרֶץ אֵת כָּל אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבָּרָד: (יג)
וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת מַטֵּהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וה' נָהַג רוּחַ קָדִים בָּאָרֶץ כָּל הַיּוֹם הַהוּא וְכָל הַלָּיְלָה
בֹּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא אֶת הָאַרְבֶּה: (יד) וַיַּעַל הָאַרְבֶּה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכֹל
גְּבוּל מִצְרָיִם כָּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה כֵּן: (טו) וַיְכַס אֶת עֵין
כָּל הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת כָּל עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת כָּל פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד
וְלֹא נוֹתַר כָּל יֶרֶק בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם: (טז) וַיְמַהֵר פַּרְעֹה לִקְרֹא לְמֹשֶׁה
וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר חָטָאתִי לַה' אֱלֹהֵיכֶם וְלָכֶם: (יז) וְעַתָּה שָׂא נָא חַטָּאתִי אַךְ הַפַּעַם וְהַעְתִּירוּ
לַה' אֱלֹהֵיכֶם וְיָסֵר מֵעָלַי רַק אֶת הַמָּוֶת הַזֶּה: (יח) וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה וַיֶּעְתַּר אֶל ה': (יט) וַיַּהֲפֹךְ
ה' רוּחַ יָם חָזָק מְאֹד וַיִּשָּׂא אֶת הָאַרְבֶּה וַיִּתְקָעֵהוּ יָמָּה סוּף לֹא נִשְׁאַר אַרְבֶּה אֶחָד בְּכֹל גְּבוּל
מִצְרָיִם: (כ) וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

חֲטָאתִי הַפָּעַם (ט', כז)
חָטָאתִי לַה' (י', טז)

חשך

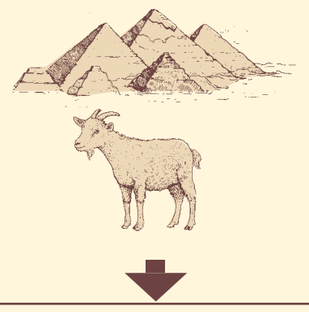
שמות י', כא–כט

(כא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְיִהִי
חֹשֶׁךְ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ: (כב) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת
יָדוֹ עַל הַשָּׁמָיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׁלֹשֶׁת יָמִים: (כג) לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ
אִישׁ מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה
אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם: (כד) וַיִּקְרָא פַרְעֹה אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
לְכוּ עִבְדוּ אֶת ה' רַק צֹאנְכֶם וּבְקַרְכֶם יֻצָּג גַּם טַפְּכֶם
יֵלֵךְ עִמָּכֶם: (כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַּם אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵנוּ
זְבָחִים וְעֹלֹת וְעָשִׂינוּ לַה' אֱלֹהֵינוּ: (כו) וְגַם מִקְנֵנוּ יֵלֵךְ
עִמָּנוּ לֹא תִשָּׁאֵר פַּרְסָה כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח לַעֲבֹד אֶת
ה' אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲבֹד אֶת ה' עַד
בֹּאֵנוּ שָׁמָּה: (כז) וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא אָבָה
לְשַׁלְּחָם: (כח) וַיֹּאמֶר לוֹ פַּרְעֹה לֵךְ מֵעָלַי הִשָּׁמֶר לְךָ
אַל תֹּסֶף רְאוֹת פָּנַי כִּי בְיוֹם רְאֹתְךָ פָנַי תָּמוּת: (כט)
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֵּן דִּבַּרְתָּ לֹא אֹסֵף עוֹד רְאוֹת פָּנֶיךָ:

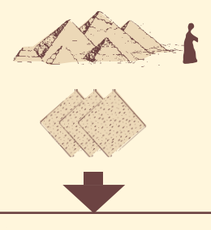
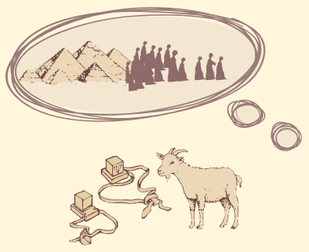
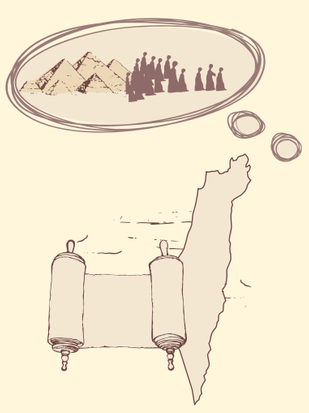
וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ (י', טו)
מכת חושך



ארבעת הבנים – במקרא

היזמה	השאלה	הנושא	שאלת הבן והתשובה במקרא	התשובה בהגדה
וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם:	מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם:		שמות י״ב (כה) וְהָיָה כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן ה׳ לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת: (כו) וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם: (כז) וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַה׳ אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ: (כח) וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ:	**ב** רָשָׁע ״לָכֶם״ ולא לו. ולְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל – כָּפַר בְּעִקָּר. וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו וֶאֱמָר לוֹ: ״בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם״ (שמות י״ג, ח) לִי וְלֹא לוֹ. אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגְאָל:

וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא ה׳ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל צִבְאֹתָם: (שמות י״ב, נא)

___	___		שמות י״ג (ח) וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם:	**ד** וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל – אַתְּ פְּתַח לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם״
וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר:	מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם:		שמות י״ג (יד) וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה׳ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: (טו) וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג ה׳ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְכֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַה׳ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה: (טז) וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה׳ מִמִּצְרָיִם:	**ג** תָּם ״וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה׳ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים״
כִּי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר:	מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם:		דברים ו׳ (כ) כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם: (כא) וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם וַיֹּצִיאֵנוּ ה׳ מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה: (כב) וַיִּתֵּן ה׳ אֹתֹת וּמֹפְתִים גְּדֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ: (כג) וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לָתֶת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵינוּ: (כד) וַיְצַוֵּנוּ ה׳ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת ה׳ אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה: (כה) וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה׳ אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ:	**א** חָכָם וְאַף אַתָּה אֱמָר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח: ״אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן״ (פסחים פ״י מ״ח, סוף המשניות)

ארבעת הבנים – במדרש חז״ל

״כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תוֹרָה״

	נוסח הגדה של פסח	=	מכילתא דרבי ישמעאל (פ׳ בא ד״ה ״והיה כי״)	≠	ירושלמי (פסחים פ״י לז: ד = ה״ד)
סדר הפסוקים במקרא	כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תוֹרָה: אֶחָד חָכָם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל:		נמצאת אומר ארבעה בנים הם: אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול.		תני רבי חייה: כנגד ארבעה בנים דיברה תורה: בן חכם בן רשע בן טיפש בן שאינו יודע לשאל
ד חָכָם דברים ו׳, כ–כה	**חָכָם** מַה הוּא אוֹמֵר? ״מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים, אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם״ (דברים ו׳, כ)? וְאַף אַתָּה אֱמָר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח: ״אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן״ (משנה פסחים פ״י מ״ח):		**חכם** מה הוא אומר? ״מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים, אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ אוֹתָנוּ״ (דברים ו׳, כ)? אף אתה פתח לו בהלכות הפסח: ״אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן״ (משנה פסחים פ״י מ״ח)		**בן חכם** מהו אומר: ״מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים, אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ אוֹתָנוּ״ (דברים ו׳, כ)? אף אתה אמור לו: ״בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה׳ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים״ (שמות י״ג, יד)
א רָשָׁע שמות י״ב, כה–כח	**רָשָׁע** מַה הוּא אוֹמֵר? ״מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם״ (שמות י״ב, כו)? ״לָכֶם״ ולא לו. וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל– כָּפַר בְּעִקָּר. וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו וֶאֱמָר לוֹ: ״בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם״ (שמות י״ג, ח), לִי וְלֹא לוֹ – אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגְאָל:		**רשע** מה הוא אומר: ״מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם״ (שמות י״ב, כו) ״לָכֶם״ ולא לו ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעיקר אף אתה הקהה את שיניו ואמור לו: ״בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם״ (שמות י״ג, ח), ״לִי״ ולא לך – אלו היית שם לא היית נגאל		**בן רשע** מהו אומר: ״מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם״ (שמות י״ב, כו) מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה, מכיון שהוציא את עצמו מן הכלל אף אתה אמור לו: ״בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי״ (שמות י״ג, ח), ״לִי״ – עשה, לאותו האיש – לא עשה, אילו היה אותו האיש במצרים – לא היה ראוי להיגאל משם לעולם
ג תָּם שמות י״ג, יד–טז	**תָּם** מַה הוּא אוֹמֵר? ״מָה זֹּאת – וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה׳ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים״ (שמות י״ג, יד)		**תם** מה הוא אומר: ״מָה זֹּאת – וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה׳ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים״ (שמות י״ג, יד)		**טיפש** מהו אומר ״מַה זֹּאת״ (שמות י״ג, יד)? אף את למדו הילכות הפסח שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שלא יהא עומד מחבורה זו ונכנס לחבורה אחרת
ד וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל שמות י״ג, ח	**וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל,** אַתְּ פְּתַח לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ, בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם״ (שמות י״ג, ח)		**ושאינו יודע לשאול** את פתח לו שנאמר: ״וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ, בַּיּוֹם הַהוּא וגו׳״ (שמות י״ג, ח)		**בן שאינו יודע לשאל** את פתח לו תחילה. אמר ר׳ יוסה מתניתא אמר׳ כן: אם אין דעת בבן אביו מלמדו

מזמורי ׳הלל המצרי׳

תהלים קי״ג–קי״ח

תוכן ורצף

קישוט מספרי
בלי ספירת שתי המילים
הַלְלוּ יָהּ



קי״ג — 8 פסוקים · 30 מילים
תשבחות לאל, שגבוה מעל לכל ומשגיח גם על הדל והאביון

(א) הַלְלוּ יָהּ
הַלְלוּ עַבְדֵי ה׳ — הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה׳:
(ב) יְהִי שֵׁם ה׳ מְבֹרָךְ — מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
(ג) מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ — מְהֻלָּל שֵׁם ה׳:
(ד) רָם עַל כָּל גּוֹיִם ה׳ — עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:
(ה) מִי כַּה׳ אֱלֹהֵינוּ — הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת:
(ו) הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת — בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
(ז) מְקִימִי מֵעָפָר דָּל — מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן:
(ח) לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים — עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ:
(ט) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת — אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה
הַלְלוּ יָהּ:

קי״ד — 8 פסוקים · 25 מילים
יציאת ישראל ממצרים עד כניסתם לארץ כנען

(א) בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם — בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז:
(ב) הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ — יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו:
(ג) הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס — הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר:
(ד) הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים — גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן:
(ה) מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס — הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר:
(ו) הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים — גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן:
(ז) מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ — מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב:
(ח) הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם — חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם:

קט״ו — 18 פסוקים · 30 מילים
תפילה לאל שיגאל את ישראל ויכבד את שמו בעולם

(א) לֹא לָנוּ ה׳ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ — תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ:
(ב) לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם — אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם:
(ג) וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם — כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה:
(ד) עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב — מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם:
(ה) פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ — עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
(ו) אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ — אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן:
(ז) יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם — וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם:
(ח) כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם — כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם:
(ט) יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּה׳ — עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: ×3
(י) בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַה׳ — עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:
(יא) יִרְאֵי ה׳ בִּטְחוּ בַה׳ — עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:
(יב) ה׳ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן:
(יג) יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה׳
הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים:
(יד) יֹסֵף ה׳ עֲלֵיכֶם — עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם:
(טו) בְּרוּכִים אַתֶּם לַה׳ — עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
(טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה׳ — וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם:
(יז) לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ — וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דוּמָה:
(יח) וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ — מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם
הַלְלוּ יָהּ:

קט״ז — 19 פסוקים · 30 מילים
תודה לאל על הצלה ממוות

(א) אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע ה׳ — אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי:
(ב) כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי — וּבְיָמַי אֶקְרָא:
(ג) אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל — מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא:
(ד) וּבְשֵׁם ה׳ אֶקְרָא — אָנָּה ה׳ מַלְּטָה נַפְשִׁי:
(ה) חַנּוּן ה׳ וְצַדִּיק — וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם:
(ו) שֹׁמֵר פְּתָאִים ה׳ — דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:
(ז) שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי — כִּי ה׳ גָּמַל עָלָיְכִי:
(ח) כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת — אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי:
(ט) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה׳ — בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:
(י) הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר — אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד:
(יא) אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי — כָּל הָאָדָם כֹּזֵב:
(יב) מָה אָשִׁיב לַה׳ — כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי:
(יג) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא — וּבְשֵׁם ה׳ אֶקְרָא:
(יד) נְדָרַי לַה׳ אֲשַׁלֵּם — נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ:
(טו) יָקָר בְּעֵינֵי ה׳ — הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו:
(טז) אָנָּה ה׳ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ — אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי:
(יז) לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה — וּבְשֵׁם ה׳ אֶקְרָא:
(יח) נְדָרַי לַה׳ אֲשַׁלֵּם — נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ:
(יט) בְּחַצְרוֹת בֵּית ה׳ — בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָם
הַלְלוּ יָהּ:

קי״ז — 2 פסוקים · 5 מילים
הנמרפת לתהלת ה׳, הנקראת לתהלת הגויים

(א) הַלְלוּ אֶת ה׳ כָּל גּוֹיִם — שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים:
(ב) כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ — וֶאֱמֶת ה׳ לְעוֹלָם
הַלְלוּ יָהּ:

קי״ח — 29 פסוקים · 30 מילים
שיר תודה והודאה לה׳, שפקח עיני המאמין ועזר לו בצרתו

(א) הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
(ב) יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
(ג) יֹאמְרוּ נָא בֵּית אַהֲרֹן — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
(ד) יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי ה׳ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ×3
(ה) מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ — עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ:
(ו) ה׳ לִי לֹא אִירָא — מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם:
(ז) ה׳ לִי בְּעֹזְרָי — וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי:
(ח) טוֹב לַחֲסוֹת בַּה׳ — מִבְּטֹחַ בָּאָדָם:
(ט) טוֹב לַחֲסוֹת בַּה׳ — מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים:
(י) כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי — בְּשֵׁם ה׳ כִּי אֲמִילַם:
(יא) סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי — בְּשֵׁם ה׳ כִּי אֲמִילַם:
(יב) סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים — בְּשֵׁם ה׳ כִּי אֲמִילַם: ×3
(יג) דַּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל — וַה׳ עֲזָרָנִי:
(יד) עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ — וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה:
(טו) קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה — בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים
יְמִין ה׳ עֹשָׂה חָיִל:
(טז) יְמִין ה׳ רוֹמֵמָה — יְמִין ה׳ עֹשָׂה חָיִל: ×3
(יז) לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה — וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ:
(יח) יַסֹּר יִסְרַנִּי יָהּ — וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי:
(יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק — אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ:
(כ) זֶה הַשַּׁעַר לַה׳ — צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ:
(כא) אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי — וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה:
(כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים — הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה:
(כג) מֵאֵת ה׳ הָיְתָה זֹּאת — הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ:
(כד) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה׳ — נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:
(כה) אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָּא — אָנָּא ה׳ הַצְלִיחָה נָּא:
(כו) בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם ה׳ — בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית ה׳:
(כז) אֵל ה׳ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים — עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ:
(כח) אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ — אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ:
(כט) הוֹדוּ לַה׳ כִּי טוֹב — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

---

25 פסוקים · 171 מילים
אמונת ישראל מול עבודת כוכבים ▼ בקשת ישראל למענו חילול ה׳ (א–ח)

30 מילים: ישראל – בית אהרן – יראי ה׳: חזרות בסיפא (×3)
דביקות ישראל את ה׳ (ט–יא) ▼ ברכת ה׳ לישראל

14 פסוקים · 100 מילים
קריאת ה׳ מתוך מצוקה (א–ד) ▼ תשובת ה׳ (ה–ח)
ומה תגמול הנצר הזה לגומל עם ה׳ (ט–יד)

14 פסוקים · 100 מילים
תודה לאל על הצלה ממוות

30 מילים: ישראל – בית אהרן – יראי ה׳: חזרות בסיפא (×3)
תפילה לה׳ שיגאל את ישראל ויכבד את שמו בעולם

25 פסוקים · 171 מילים
יציאת ישראל ממצרים עד כניסתם לארץ כנען (א–ח) ▼ תפילה לאל שיגאל את ישראל ויכבד את שמו בעולם (ט–יח)

'הלל המצרי' ו'הלל הגדול' כתבנית להגדה של פסח

מקרא	הלל המצרי								הלל הגדול			אוסף אחרון לדוד	פסוקי דזמרא
מזמורים תאומים	קי"א	קי"ב	קי"ג	קי"ד	קטו"ו	קטז"ז	קיז"ז	קיח"ח	תורת ה'	שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	קכ-קכ"ד	קכה"ה	קכ"ו	קכ"ז	קכ"ח-קלה"ח	קלו"ז	קמ"ה-קנ"ן
			הַלְלוּ יָהּ		הַלְלוּ יָהּ	הַלְלוּ יָהּ	הַלְלוּ יָהּ	הַלְלוּ יָהּ				הַלְלוּ יָהּ	הודאה				הַלְלוּ יָהּ
דרכי ה' והצדיק ('תפילה קודם התפילה')	יציאת מצרים, כניסה לארץ ישראל, עלייה לירושלים וכניסה למקדש								דבקות בתורה ובציון			ברכת ה' מציון לעולם					

קי"ג, א: הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה': (פתיח של הלל המצרי) ⟷ קל"ה, א: הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה' הַלְלוּ עַבְדֵי ה': (פתיח של הלל הגדול)

קט"ו, ג: וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: ⟷ קל"ה, ו: כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ ה' עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל תְּהוֹמוֹת:

קט"ו, ד–ח: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם: ⟷ קל"ה, יג–יח: עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין יֶשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם:

קט"ו, יח–יט: נְדָרַי לַה' אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית ה' בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִָם הַלְלוּ יָהּ: ⟷ קל"ה, ט–י: שָׁלַח אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו:

קט"ו, יב–יג: ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ – יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה' הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים: ⟷ קל"ה, יט–כ: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת ה', בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת ה', בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת ה', יִרְאֵי ה' בָּרְכוּ אֶת ה'

קי"ח, א–ד, כט: הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: (פתיחה וחתימה ×3+) ⟷ קל"ו, א–כו: הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: (פתיחה וחתימה ×26+)

משנה

משנה פסחים פ"י והשפעתה על עיצוב ההגדה של פסח

משנה ה–ו
וְנֹאמַר לְפָנָיו הַלְלוּיָהּ (תהלים קי"ג, א): עַד הֵיכָן הוּא אוֹמֵר? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עַד "אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה" (קי"ג, ט). וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: עַד "חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם" (קי"ד, ח).

משנה ז
מָזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁלִישִׁי – מְבָרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ.

ד רְבִיעִי – גּוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהַלֵּל וְאוֹמֵר עָלָיו בִּרְכַּת הַשִּׁיר

תלמוד מדרש



בבלי פסחים קי"ח ע"א
רְבִיעִי – גּוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהַלֵּל

רב יהודה אמר: יהללוך ה' אלהינו [ברכה אחרי הלל המצרי]

בבלי פסחים קי"ח ע"א
מאי ברכת השיר?
ורבי יוחנן אמר: נשמת כל חי [ברכה אחרי פסוקי דזמרא]

ואומר הלל הגדול, דברי רבי טרפון...
מהיכן הלל הגדול?
רבי יהודה אומר: הודו עד נהרות בבל (קל"ז)
ורבי יוחנן אומר: משיר המעלות (ק"כ–קל"ד) עד נהרות בבל (קל"ז)
רב אחא בר יעקב אמר: מכי יעקב בחר לו יה (קל"ה, ד) עד נהרות בבל (קל"ז)

גאונים וראשונים

רמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ח ה"י:

ג ומברך ברכת המזון על כוס שלישי ושותהו

ד ואחר כך מוזג כוס רביעי וגומר עליו את ההלל, ואומר עליו ברכת השיר והיא יהללוך ה' כל מעשיך וכו'...

ה ויש לו למזוג כוס חמישי ולומר עליו הלל הגדול והוא מהודו לה' כי טוב עד על נהרות בבל (קל"ז)

תוספות ופירושים

Hagadat DOR VA-DOR

Beni Gesundheit

הגדת דוֹר וָדוֹר

בני גזונדהייט

עיצוב: תמר וידר
עריכת תוכן: אריה בר–טוב

המחבר עשה ככל יכולתו על מנת לאתר את בעלי הזכויות של כל החומר שנלקח ממקורות חיצוניים. המחבר מתנצל על כל השמטה או טעות, ואם יובא לידיעתו, ייפעל לתקנו במהדורות הבאות.

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – כל חלק מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמחבר.

All Rights Reserved © 2020
to Benjamin Gesundheit, Migdal Eder 4, 90433 Alon Shvut, Gush Etzion, Israel.
כל הזכויות שמורות תש"ף 2020 ©
לבנימין גזונדהייט, מגדל עדר 4, 90433 אלון שבות, גוש עציון, ישראל.
E-mail: b.gesund@tefilah.org

הטקסט סודר באות קורן תנ"ך/קורן סידור © הוצאת קורן ירושלים, דיגיטציה מסטרפונט בע"מ.
נדפס בישראל תש"ף Printed in Israel 2020

מעגל השנה וחגי ישראל

תורה | נביאים כתובים | חז"ל | דורנו | החודשים

